นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต
ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง
(ครั้งดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการ
จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อ 1 ต.ค.53 – 23 พ.ย.54)

สมรภูมิเขาพระวิหาร

ภูมิศาสตร์ตามแนวชายแดน

รูปปราสาทเขาพระวิหาร

จังหวัดศรีสะเกษติดกับประเทศกัมพูชา โดยมี 3 อำเภอที่มีอาณาเขตติดกับจังหวัดพระวิหาร และจังหวัดอุดรมีชัย ของประเทศกัมพูชา คือ อำเภอกันทรลักษ์ ระยะทาง 76 กิโลเมตร อำเภอภูสิงห์ ระยะทาง 33 กิโลเมตร และอำเภอขุนหาญ ระยะทาง 18 กิโลเมตร มีช่องทางที่สามารถสัญจรไปมาระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา 16 ช่องทาง และจุดผ่อนปรน 2 ช่องทาง ได้แก่ จุดผ่อนปรนเขาพระวิหาร ชายแดนอำเภอกันทรลักษ์และจุดผ่านแดนถาวรช่องสะงำ ชายแดนอำเภอภูสิงห์ นอกจากนี้ยังมีช่องเขาที่สามารถเดินไปมาหาสู่กันได้อีก จำนวน 3 ช่องทาง ได้แก่ ด่านชายแดนช่องสะงำ อำเภอภูสิงห์ ช่องตาเฒ่า อำเภอกันทรลักษณ์ และช่องพระพะลัย อำเภอขุนหาญ จากการที่มีอาณาเขตติดต่อกันจึงเป็น

ปัญหาที่นำไปสู่การสู้รบกันในภาวะที่ไม่ปกติ แต่โดยสถานการณ์ทั่ว ๆ ไปแล้ว ชาวบ้านทั้ง 2 ประเทศ ได้เดินทางไปมาหาสู่ซื้อขายกันมาเป็นเวลายาวนานแล้วโดยที่ไม่มีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น

เหตุการณ์สำคัญในอดีต

เดิมปราสาทเขาพระวิหารอยู่ในเขตปกครองของประเทศไทย แต่ฝ่ายกัมพูชา ได้ยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ (ศาลโลก) ณ กรุงเฮก ประเทศเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2502 ว่าประเทศไทยรุกล้ำอธิปไตยกัมพูชา และศาลโลกได้ตัดสินเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2505 ให้ฝ่ายกัมพูชาเป็นฝ่ายชนะคดี คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2505 กำหนดเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยบริเวณเขาพระวิหาร ดังนี้

"แนวเขตแดนตรงบันไดนาคห่างออกมาทางทิศเหนือ 20 เมตร แล้วลากเส้นตั้งฉากกับแนวกึ่งกลางของบันไดนาค 100 เมตร ไปทางทิศใต้จนถึงหน้าผาใกล้กับเปียตาดี ส่วนทิศเหนือห่างจากบันไดนาค 20 เมตร ให้ลากเส้นโค้งไปจดหน้าผาตรงช่องบันไดหัก"

ข้อพิพาท "ปราสาทเขาพระวิหาร"

ระหว่างไทย-กัมพูชา ประเด็นข้อพิพาทสำคัญ คือ พื้นที่ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้เป็นพื้นที่ที่ยังไม่มีความชัดเจน 4.6 ตารางกิโลเมตร เนื่องจากถือแผนที่คนละฉบับและการตีความคำพิพากษาของศาลโลกเมื่อปี 2505 ที่แตกต่างกัน จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเจรจากันต่อไป แม้การเจรจาหลายครั้งจะไม่เป็นผลสำเร็จแต่การที่ไม่มีการสู้รบกันก็ถือว่าเป็นทางออกที่ดีที่สุด

ห้วงแห่งความขัดแย้ง

ความขัดแย้งระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชาเรื่องพื้นที่ บริเวณรอบปราสาทเขาพระวิหาร นับตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2554 เป็นห้วงเดือนที่ประเทศไทยและประเทศกัมพูชา มีประเด็นปัญหาและมีการ

รูปทหารไทยเสริมกำลังตามแนวชายแดน

หยิบยกเอาปัญหาเรื่องเขตแดนจากกรณีที่มีประชาชนคนไทยต้องการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องเขตแดนและนำไปสู่การถูกจับกุมโดยกัมพูชา และขึ้นศาลกัมพูชา ทำให้กัมพูชาหยิบยกนำเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับเขตแดน เช่น ตรงบริเวณปราสาทเขาพระวิหาร พื้นที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อื่นๆ บริเวณชายแดนไทย ด้านจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ปราสาทตาเมือนธม และปราสาทตาควาย มาตอบโต้ประเทศไทย โดยมีการแสดงเจตนาที่จะเข้ามายึดครองอย่างชัดเจน และนำไปสู่การปะทะกันของกองกำลังไทยและทหารกัมพูชา เมื่อวันที่ 4 - 7 กุมภาพันธ์ 2554 ทำให้ราษฎรไทยหลายหมื่นคนตามแนวชายแดนหนีภัยการสู้รบมาพักพิงตามศูนย์อพยพ จำนวน 41 ศูนย์

การเตรียมพร้อมรับภัย

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ในขณะนั้น มีความห่วงใยราษฎร ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทยกัมพูชาถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างยิ่ง จึงได้ประชุมหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับสถานการณ์ และได้แจ้งเตือนราษฎรไทยที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดนไทยมาโดยตลอดตั้งแต่เดือนมกราคม 2554 และเมื่อสถานการณ์มีความตึงเครียดมากขึ้น จึงได้ให้มีการซักซ้อมการปฏิบัติงานของอำเภอชายแดนอันประกอบด้วย อำเภอกันทลักษ์ อำเภอขุนหาญ อำเภอขุขันธ์ และอำเภอภูสิงห์ เพื่อให้มีการซักซ้อมแผนพิทักษ์พื้นที่เขตหลังในระดับอำเภอทั้ง 4 อำเภอ

โดยตั้งสมมติฐานว่า เมื่อมีเหตุการณ์สู้รบตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและนายอำเภอทั้ง 4 อำเภอ เตรียมดำเนินการในด้านต่าง ๆ ให้เกิดความพร้อม เช่น การแจ้งการเตือนภัย การเข้าที่หลุมหลบภัย การอพยพราษฎรไทยตามแนวชายแดนออกจากพื้นที่อันตรายไปยังจุดนัดหมาย

ผู้อพยพตามสถานที่ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ การประสานเส้นทางอพยพ และการให้ความช่วยเหลือผู้อพยพ ณ จุดนัดหมาย การวางกำลังพลเรือน อาสาสมัครพิทักษ์พื้นที่เขตหลังในการป้องกันและรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้าน การเฝ้าระวังดูแลผู้อพยพ ณ ศูนย์อพยพต่าง ๆ รวมทั้งการประสานขอความช่วยเหลือสิ่งของเครื่องใช้ ที่จำเป็นให้แก่ราษฎรผู้ประสบภัยพิบัติ โดยให้อำเภอทั้ง 4 อำเภอ ดำเนินการซักซ้อมแผนการอพยพราษฎร ในหมู่บ้านที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ร่วมประชุมและซักซ้อมก่อนที่จะมีเหตุการณ์ปะทะกันจริงของทหารไทยกับทหารกัมพูชา โดยผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ได้ออกตรวจเยี่ยมการซ้อมแผนการอพยพราษฎรไทย พร้อมให้คำแนะนำเพิ่มเติม เพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

จากการประเมินสถานการณ์รอบด้านและเหตุปัจจัยที่จะนำไปสู่การสู้รบ อำเภอกันทรลักษ์ ถือเป็นจุดเสี่ยงที่ล่อแหลมต่อการเกิดเหตุการณ์สู้รบมากที่สุด เพราะเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตพิพาท การอ้างสิทธิของไทยและกัมพูชาเหนือดินแดนพิพาท ในเนื้อที่ 4.6 ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่บริเวณด้านทิศตะวันตกของปราสาทเขาพระวิหาร และมีความชัดเจนในด้านเตรียมกำลังรบของฝั่งกัมพูชาอย่างเต็มอัตราพร้อมอาวุธสงครามปืนใหญ่และรถถังจำนวนมากที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ จึงได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเตรียมความพร้อม ดังนี้

1. **ด้านการป้องกันและพิทักษ์พื้นที่เขตหลัง** ให้ปลัดจังหวัดศรีสะเกษ และผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดศรีสะเกษ ประสานการปฏิบัติและประสานงานกับทั้ง 4 อำเภอ โดยเฉพาะอำเภอกันทรลักษ์ ให้แจ้งหมู่บ้านเตรียมพร้อมชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (หมู่บ้าน อพป.) ในทุกตำบลของอำเภอกันทรลักษ์ โดยให้ปลัดอำเภอทุกคนออกตรวจเยี่ยมชุด ชรบ. เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานหมู่บ้านที่อยู่ในพื้นที่ที่คาดว่ากระสุนตกที่ห่างจากชายแดนไม่เกิน 15 กิโลเมตร ที่เป็นเขตอันตรายตามแนวชายแดน ได้เตรียมพร้อมเมื่อมีเหตุการณ์การสู้รบเกิดขึ้นจริง โดยให้มีการเตรียมความพร้อมทำความสะอาดหลุมหลบภัยประจำหมู่บ้านเตรียมการจุดสำรองในการหลบภัย เช่น ท่อน้ำตามถนนต่าง ๆ และการเตรียมความพร้อมการแจ้งเตือนภัย การเตรียม

รูปผู้อพยพราษฎรจากภัยสงคราม

ความพร้อมยานพาหนะชนิดต่าง ๆ ทั้งในส่วนของเอกชนประจำหมู่บ้านและในส่วนของทางราชการที่จะให้การสนับสนุน ที่จะใช้สำหรับการอพยพราษฎรไทยในพื้นที่อันตรายให้สามารถอพยพออกจากพื้นที่อันตรายได้โดยรวดเร็ว รวมทั้งแจ้งให้สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดศรีสะเกษ เตรียมความพร้อมข้อมูลหมู่บ้าน ตำบล ที่อยู่ในพื้นที่อันตรายให้สามารถประกาศเป็นเขตภัยพิบัติเพื่อให้ความช่วยเหลือราษฎรตามแนวชายแดนได้อย่างทันท่วงที

รูปผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

มีการเตรียมจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบจากการปะทะกันตามแนวชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ณ ที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ เพื่อให้เกิดเอกภาพในหลายด้าน ได้แก่ การรายงานข้อมูลความเสียหายและการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ บ้านเรือน พื้นที่เกษตร และด้านอื่น ๆ ที่ได้รับความเสียหาย การประสานงานและอำนวยการต้อนรับคณะองค์กรการกุศลต่าง ๆ และหน่วยงานที่เข้าไปตรวจเยี่ยมและมอบส่งของช่วยเหลือ รวมทั้งการอำนวยการแถลงข่าวและประชาสัมพันธ์การให้ความช่วยเหลือ

รูปพังเกอร์ตามแนวที่มีวิถีกระสุน

2. ด้านการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล เป็นอีกด้านหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยให้มีการเตรียมความพร้อม ได้แก่ การปฐมพยาบาลและการนำส่งผู้ป่วยเข้ารับการรักษาพยาบาล รวมทั้งการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ผู้ได้รับบาดเจ็บเมื่อมีเหตุการณ์การสู้รบเกิดขึ้นจริงโดยมอบหมายให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ วางแผนการเตรียมความพร้อมบุคลากรทางการแพทย์ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ และการวางแผน เส้นทางการนำส่งผู้ป่วยและการประสานการเตรียมสำรองเลือดให้มีความพร้อมในทุกด้าน โดยในระดับพื้นที่ให้นายอำเภอกันทรลักษ์ เป็นผู้ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานโรงพยาบาลกันทรลักษ์สถานีอนามัยทุกแห่ง ได้มีการประสานการปฏิบัติ

และการสื่อสารทั้งทางวิทยุสื่อสารและทางโทรศัพท์ให้ดำรงการสื่อสารตลอดเวลา

3. **ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** มอบหมายสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดศรีสะเกษ ร่วมกับอำเภอกันทรลักษ์ และอีก 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอขุนหาญ อำเภอขุขันธ์และอำเภอภูสิงห์ เตรียมความพร้อม ยานพาหนะและเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการอพยพ และการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ดังนี้

รูปการอพยพราษฎรหนีภัยสงคราม

(1) **การเตรียมความพร้อมยานพาหนะ** ทุกชนิด โดยมอบหมายภารกิจให้กองร้อยอาสารักษาดินแดน อำเภอกันทรลักษ์ที่ 9 เป็นเจ้าภาพหลัก ในการประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อบต. เทศบาล เตรียมพร้อมยานพาหนะ เช่น รถยนต์บรรทุก รถยนต์บรรทุกเล็ก (ปิคอัพ) รถไถนาเดินตามที่มีกระบะบรรทุกตอนท้าย รถจักรยานยนต์ ฯลฯ รวมทั้งรถยนต์ของส่วนราชการในพื้นที่ เพื่อให้มีความพร้อมสามารถประสานการปฏิบัติ เมื่อมีการอพยพเคลื่อนย้ายราษฎร โดยให้ผู้ใหญ่บ้านกำนัน เป็นผู้ประสานการปฏิบัติ ในหมู่บ้านตำบล เมื่อเกิดสถานการณ์การอพยพราษฎรไปยังที่ปลอดภัยตามศูนย์อพยพต่าง ๆ ที่กำหนด รวมทั้งการขอรับการสนับสนุนน้ำมันเชื้อเพลิง ในการอพยพราษฎรทั้งไปและกลับภูมิลำเนาเมื่อภัยสงบลง

(2) **การเตรียมความพร้อมหลุมหลบภัยประจำหมู่บ้าน หลุมหลบภัยประจำสถานศึกษา** โรงเรียนต่าง ๆ และที่หลบภัยสำรองตามสถานการณ์ที่จำเป็น เช่น ท่อน้ำลอดตามเส้นทางต่าง ๆ โดยสำหรับหลุมหลบภัยประจำหมู่บ้าน หลุมหลบภัยประจำสถานศึกษาโรงเรียน ให้มีการประสานหมู่บ้าน และสถานศึกษาร่วมกันปรับปรุงซ่อมแซมและทำความสะอาดให้มีสภาพพร้อมใช้งาน เพื่อรองรับสถานการณ์ ที่อาจเกิดขึ้น และรองรับผู้อพยพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปหลุมหลบภัยไทยประดิษฐ์

(3) **การแจ้งเตือนภัย** เมื่อเกิดการปะทะกันของทหารของทั้งสองฝ่าย หรือการสู้รบที่ต่อเนื่องยาวนาน โดยมีการประชุมซักซ้อมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ณ ที่ทำการกำนันทุกตำบล ให้มีการเตรียมความพร้อมในการแจ้งเตือนภัยและข่าวสาร การเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น สำรวจ ซ่อมปรับปรุงหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านให้มีสภาพพร้อมใช้ โดยหากเกิดเหตุการณ์สู้รบเกิดขึ้นจริง ให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน รวมถึงสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านในการแจ้งเตือนราษฎรให้เข้าหลุมหลบภัย เข้าที่กำบัง และแจ้งจุดนัดหมายในการเดินทาง ไปรวมกัน ณ จุดเตรียมพร้อมในการเคลื่อนย้ายอพยพราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่ออพยพไปในที่ที่ปลอดภัยจากวิถีกระสุน

(4) **การเตรียมพร้อมจุดอพยพราษฎร** สถานที่ที่ปลอดภัย เบื้องต้นได้มีการประสานสถานที่ราชการ เช่น ที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ และที่ว่าการอำเภออีก 3 แห่ง ในการใช้เป็นสถานที่รองรับผู้อพยพหลัก และเป็นศูนย์อำนวยการอพยพราษฎรประจำอำเภอ และหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกันทรลักษ์ รวมทั้งโรงเรียน สถานศึกษาในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ เพื่อรองรับราษฎรผู้อพยพเมื่อมีความจำเป็น

(5) **การสื่อสาร** เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งของการบริหารงานเพื่อติดตามสถานการณ์และการสั่งการ ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับปัญหาตามแนวชายแดน ดังนั้นจึงได้สั่งการให้อำเภอทุกแห่งของจังหวัดศรีสะเกษ ตรวจสอบสภาพพร้อมใช้งานของการติดต่อสื่อสารระหว่างจังหวัดกับอำเภอ ทางวิทยุสื่อสาร โทรศัพท์ โทรสาร และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานในพื้นที่รวมทั้งหมู่บ้านตามแนวชายแดน หมู่บ้าน อพป. หมู่บ้าน ปชด. โดยเฉพาะอำเภอตามแนวชายแดน 4 อำเภอ ให้มีความพร้อมและดำเนินการสื่อสารตลอดเวลา อำเภอกันทรลักษ์ ให้ศูนย์วิทยุสื่อสารอำเภอกันทรลักษ์เป็นแม่ข่ายในการประสานเครือข่ายในระดับพื้นที่ ทั้งการประสานงานกับทหารพลเรือน โรงพยาบาล และหมู่บ้านชายแดน

สงครามระอุ

รูปการเสริมกำลังเตรียมความพร้อม

จากที่ได้มีการประเมินสถานการณ์ที่คาดว่าจะมีการปะทะกันของทหารไทยและทหารกัมพูชา ตามแนวชายแดนไทยด้านอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัด ศรีสะเกษ ซึ่งต่อมาได้เกิดเหตุการณ์ปะทะกันของทหาร ทั้งสองฝ่ายที่อยู่ในระดับรุนแรงด้วยอาวุธนานาชนิดที่ถึงขั้นเรียกว่าเป็นการสู้รบของกองกำลังทั้งสองประเทศ ในวันที่ 4 - 6 กุมภาพันธ์ 2554 ที่มีการสู้รบกันอย่างดุเดือดของทหารไทยกับทหารกัมพูชา บริเวณรอบปราสาท และภูมะเขือ ด้านชายแดนไทยอำเภอกันทรลักษ์ซึ่งทำให้มีกระสุนปืนใหญ่ของทหารกัมพูชาตกเข้ามาในเขตพลเรือน บริเวณหมู่บ้านภูมิซรอล ตำบลเสาธงชัย อำเภอกันทรลักษ์ และหมู่บ้านใกล้เคียงหลายหมู่บ้าน ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินทั้งฝ่ายทหาร พลเรือน และราษฎรไทย ผู้ที่อาศัยอยู่ตามแนวชายแดน โดยทำให้มีหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจำนวน 76 หมู่บ้าน 8 ตำบล ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ได้ประกาศเป็นเขตภัยพิบัติที่ราษฎรจะต้องได้รับความช่วยเหลือตามสิทธิและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องในการชดเชยค่าเสียหายให้กับราษฎร

อพยพหลบกระสุน

รูปชาวบ้าน อ.กันทรลักษ์ อพยพมาอยู่ศูนย์หอประชุมที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์

ขอบคุณภาพประกอบจาก http://www2.manager.co.th/

จากเหตุการณ์สู้รบตามแนวชายแดนระหว่างทหารไทยกับทหารกัมพูชา บริเวณรอบปราสาทเขาพระวิหาร บริเวณภูมะเขือที่ชายแดนอำเภอกันทรลักษ์ เมื่อบ่ายวันศุกร์ที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554 ซึ่งมีการปะทะกันของทหารทั้งสองฝ่ายอย่างดุเดือดรุนแรงและอย่างต่อเนื่อง ทำให้กระสุนปืนใหญ่ของทหารกัมพูชาตกเข้าในเขตพลเรือน ได้แก่ หมู่บ้านภูมิซรอล โรงเรียนภูมิซรอล ซึ่งทำให้เกิดไฟไหม้บ้านเรือนราษฎร จำนวน 7 หลัง มีผู้เสียชีวิต 1 คน ซึ่งเหตุการณ์ต่อเนื่องในวันนั้นทำให้ราษฎรหลายหมู่บ้านหลายตำบลตามแนวชายแดนได้อพยพออกจากหมู่บ้านอย่างรีบด่วน โดยยานพาหนะเท่าที่จะทำได้ในหมู่บ้าน เช่น รถยนต์บรรทุก รถปิคอัพ และรถไถนาเดินตาม ที่มีกระบะบรรทุกท้าย รถจักรยานยนต์ หรือแม้กระทั่งการเดินเท้า เพื่อมุ่งหน้าเข้าเขตเมืองตอนใน โดยมีที่หมายหลักคือที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ซึ่งมีระยะทางห่างจากชายแดนไทยมากกว่า 35 กิโลเมตร ซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ที่ปลอดภัย หรือที่หมายอื่น ๆ รองลงไปเท่าที่จะสามารถเดินทางไปได้โดยการนัดหมายกันของราษฎรในหมู่บ้าน ตามวัดและโรงเรียนต่าง ๆ เช่น โรงเรียนบ้านท่าสว่าง ตำบลโนนสำราญ

รูปศูนย์หลบภัยชั่วคราว

อำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งระยะห่างจากชายแดนราว 15 กิโลเมตร หรือที่วิทยาลัยการอาชีพกันทรลักษ์ ตำบลจานใหญ่ ที่มีระยะทางห่างจากชายแดนราว 50 กิโลเมตร โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่ง รวมถึงราษฎรผู้ที่มีพาหนะต่างได้อพยพไปตามสถานที่ราชการต่างอำเภอหลายอำเภอ เช่น ที่ว่าการอำเภอศรีรัตนะ ที่ว่าการอำเภอขุขันธ์ ที่ว่าการอำเภอเบญจลักษ์ ที่ว่าการอำเภอโนนคูณ ที่ว่าการอำเภอไพรบึง ที่ว่าการอำเภอพยุห์ ที่ใกล้กับอำเภอกันทรลักษ์ หรือแม้กระทั่งที่ว่าการอำเภอกันทรารมย์ ซึ่งอยู่ห่างจากชายแดนไทยมากกว่า 150 กิโลเมตร แม้กระทั่งชายแดนอำเภอภูสิงห์ ที่ไม่มีเหตุการณ์การปะทะกันของทหาร ก็มีราษฎรได้อพยพหนีภัยไปอาศัยอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอภูสิงห์เป็นจำนวนมาก ทำให้มีผู้อพยพในคืนวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554 มากกว่าสองหมื่นคน

จุดอพยพราษฎรที่ใหญ่ที่สุดคือ ที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ มีราษฎรอพยพอยู่รวมกันราว 15,000 คน โดยมีสถานที่พักพิงอาศัยสำคัญอยู่ 4 จุด ได้แก่ จุดอพยพหอประชุมอำเภอหลังใหม่ จุคนได้ประมาณ 3,000 คน จุดอพยพหอประชุมหลังเก่าทางเข้าที่ว่าการอำเภอจุคนได้ประมาณ 5,000 คน จุดอพยพลานคอนกรีตบริเวณเสาธงหน้าที่ว่าการอำเภอมีเต็นท์สำหรับผู้อพยพประมาณ 2,500 คน จุดอพยพสนามหญ้าหน้าที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ มีเต็นท์นอนสำหรับผู้อพยพประมาณ 4,500 คน และจุดอพยพอื่น ๆ จำนวนมาก รวมทั้งสิ้นประมาณ 40,000 คน โดยมีจุดอพยพที่เป็นศูนย์อำนวยการหลักตั้งอยู่ที่ที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์และศูนย์อพยพอื่น ๆ อีก 41 ศูนย์

ปฏิบัติการช่วยเหลือ

จังหวัดศรีสะเกษ โดยนายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในการปฏิบัติงานของฝ่ายพลเรือน สำหรับฝ่ายทหารได้แก่กองทัพภาคที่ 2 โดยแม่ทัพภาคที่ 2 ในส่วนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้นมีหลายหน่วยงานที่ต้องดำเนินการร่วมกัน สรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการพิทักษ์พื้นที่เขตหลัง มีกองอำนวยการศูนย์เฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบจากการปะทะกันตามแนวชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอกันทรลักษ์ ร่วมกับฝ่ายทหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอำนวยการบริหารจัดการช่วยเหลือผู้อพยพเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษได้มอบหมายให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ ปลัดจังหวัดศรีสะเกษ เป็นผู้อำนวยการและประสานการปฏิบัติ

2. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดลองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยมอบให้หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดศรีสะเกษและจ่าจังหวัดศรีสะเกษ ดำเนินการ

3. การบำรุงซ่อมแซมถนนหนทางที่เสียหาย การสำรวจตรวจสอบหลุมหลบภัยและการจัดสร้างหลุมหลบภัย มอบหมายโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดศรีสะเกษ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งสำรวจและดำเนินการ

4. การแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์เมื่อมีการเกิดเหตุ มอบหมายนายอำเภอกันทรลักษ์ประสานงานกับหน่วยทหาร

5. การบริหารจัดการศูนย์อพยพราษฎรทั้ง 41 แห่ง ได้แต่งตั้งให้นายอำเภอและหัวหน้าส่วนราชการจังหวัดออกตรวจเยี่ยมผู้อพยพทุกวัน

6. ด้านการสาธารณสุขและการรักษาพยาบาล ด้านสังคมและการปฏิบัติการจิตวิทยาชุมชน มอบหมายให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ รับผิดชอบดำเนินการ

รูปชาวบ้านที่อพยพหลบภัยส่วนใหญ่เป็นเด็กและสตรี

7. ด้านการฟื้นฟูจิตใจและบำรุงขวัญของราษฎรผู้อพยพ มอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดศรีสะเกษ ผู้อำนวยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดศรีสะเกษ วัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดศรีสะเกษ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 และ เขต 4 รับผิดชอบดำเนินการ

ผลกระทบหลังควันปืน

นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ นำคณะข้าราชการและคณะกรรมการเหล่ากาชาดจังหวัดศรีสะเกษ เดินทางไปตรวจเยี่ยมพร้อมมอบสิ่งของอุปโภคบริโภค ทั้งที่ศูนย์รับผู้อพยพต่าง ๆ และกำลังพลทหารที่ปฏิบัติหน้าที่รักษาอธิปไตยของไทยบริเวณผามออีแดง อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร รวมทั้งจุดตรวจการณ์ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา หลังจากการสู้รบได้สงบลงแล้ว ผลกระทบโดยตรงคือราษฎร ผู้อพยพจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนไม่สามารถอาศัยอยู่ที่บ้านเรือนตนเอง และไม่สามารถประกอบอาชีพทำมาหากินได้ตามปกติสุขเป็นเวลานาน การดำรงชีพจึงเป็นโดยความลำบาก แม้จะได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรต่าง ๆ อาทิ สภากาชาดไทย มูลนิธิเพื่อนพึ่ง (ภาฯ) ยามยาก กองบัญชาการกองทัพไทย หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ (นพค.43) การประปาส่วนภูมิภาค กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นต้น ผลกระทบที่ตามมาอีก ได้แก่ การท่องเที่ยวที่ซบเซา ทำให้การค้าขายชายแดนของราษฎรไทยชะงักไป ขาดรายได้จากปกติที่เคยมีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า

รูปนายแผน วรรณเมธี เลขาธิการสภากาชาดไทย นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ และนางนิภา สุวรรณสุจริต นายกเหล่ากาชาดจังหวัดศรีสะเกษ พร้อมด้วยคณะกรรมการเหล่ากาชาด มอบถุงธารน้ำใจแก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากเหตุปะทะตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ณ ศูนย์อพยพโรงเรียนสิริขุนหาญ อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปกระสุนปืนใหญ่ที่พบบริเวณแนวชายแดน

ปัญหาของการอพยพหลบภัย

ให้ความช่วยเหลือราษฎรผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการสู้รบตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. ระยะทางการวิ่งไปที่หลุมหลบภัยไกลมากบางแห่งห่างไกลเกินกว่า 500 เมตร จึงเป็นการเสี่ยงต่อการถูกกระสุนปืนใหญ่ตกใส่

2. การแจ้งเตือนราษฎรทำได้ไม่ครอบคลุมทั่วถึง เนื่องจากเหตุการณ์เกิดขึ้นเร็วมากและมีการใช้อาวุธหนักเข้าปะทะกัน รวมทั้งการแจ้งข่าวทางหอกระจายก็ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากทุกคนอยู่ในภาวะตื่นกลัวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

3. ห้องสุขายังเป็นห้องรวมไม่ได้แยกชาย/หญิง/เด็ก/คนชรา อาจเกิดความไม่สะดวกและความไม่ปลอดภัย

4. ขาดวัสดุสิ่งของที่จำเป็นในการดำรงชีพของสตรีมีครรภ์ และเด็กทารกแรกเกิดที่อพยพมากับครอบครัวที่ควรจะได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

5. ยังขาดการประเมินขีดความสามารถการยิงอาวุธปืนใหญ่ของฝ่ายตรงข้ามให้ชัดเจน ทำให้ศูนย์อพยพขาดความปลอดภัย บางศูนย์อยู่ในพื้นที่อันตรายที่อยู่ในวิถีกระสุนปืนใหญ่

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย

ปรากฏการณ์การปะทะของทหารไทยกับทหารกัมพูชาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ซึ่งทั้งสองประเทศมีความพยายามครอบครองพื้นที่ทับซ้อน 4.6 ตารางกิโลเมตรเพื่อให้ได้มาซึ่งบูรณภาพเหนือดินแดนดังกล่าว หรือที่เรียกว่าอำนาจอธิปไตย เป็นประเด็นแห่งความขัดแย้งที่นำไปสู่การใช้กำลังทหารของกัมพูชาและทำให้เกิดการปะทะกับทหารไทย ระหว่างวันที่ 4-6 กุมภาพันธ์ 2554 และนำไปสู่ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของราษฎรไทย ทำให้มีผู้อพยพเป็นจำนวนมากนับตั้งแต่วันที่มีการปะทะกันจนกระทั่งปิดศูนย์ผู้อพยพเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2554 รวม 9 วัน

การบริหารสถานการณ์ในภาวะที่มีภัยพิบัติ อันเกิดจากการสู้รบตามแนวชายแดนระหว่างทหารไทยกับกัมพูชาเป็นเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ครั้งสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ทำให้เห็นว่าคนไทยทั้งประเทศมีการรวมจิตใจเป็นหนึ่งเดียวของทุกภาคส่วนและประชาชนทั่วประเทศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือราษฎรตามแนวชายแดนผู้ได้รับผลกระทบ ทำให้การช่วยเหลือประชาชนและการพิทักษ์พื้นที่เขตหลังในเขต ตำบล และหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง

✧✧✧✧✧